

Yaşar Kemal'in 'kimsecik'leri

“Ben çocukları çok severim. Onları anlamaya çalışırım sevmekten daha çok,” der kitabın başında Yaşar Kemal. Anlamaya çalışırken o kadar çok onlardandır ki, çocuklardan biri “Ben, Selim, Ali hepimiz aynı demirden yapılmışız... sen de öyle” deyiverir. O da dışarıdan bir gözmüş gibi değil, arkadaşlarıymış gibi onlara kızar, gönül koyar bazen.

FOTOĞRAF: ARA GÜLER

Destan denince akla Anadolu gelir. Homeros'tan bu yana çok ozan söyledi bu toprağın hikâyelerini. En güzel söyleyenlerden biri de Yaşar Kemal oldu; bu toprağın insanlığa armağanlarından biri, büyük destan anlatıcısı. Yaşar Kemal, tanrıların, yarı tanrıların öykülerini anlatmadı. Aksine, her yerde gördüğümüz alelade insanların hayatlarını destanlaştırdı. Kahramanlarını insanüstü güçleri olanlardan seçmedi; yerine, hepimize içimizde bir kahraman taşıdığımızı, her hayatın bir destan olabileceğini öğretti. Toprağı, ağacı, denizi ama en çok da insanı yazdı. Ve çocukları da yazdı elbet.

Çocuklar İnsandır Yaşar Kemal'in 1974 yılında *Cumhuriyet* gazetesi için yaptığı çocuk röportajlarından oluşan kitabı. Röportaj deyince aklınıza soru-cevap formatında bir yazı gelmesin. Kimsesiz kalmış, şiddet görmüş, evinden kaçmış, sokaklarda yaşayan fakir çocukların hikâyelerini anlatıyor bu kitapta Yaşar Kemal. Bu 'kimseciklerin' hayatlarını, düşüncelerini, hislerini, hayallerini destanlaştırıyor. Sadece bu çocukların değil, onlarla kurduğu bağın, arkadaşlığın da destanı bu.

Kendisi de zor bir çocukluktan gelir Yaşar Kemal. Üç yaşında bir gözünü, beş yaşında gözünün önünde babasını kaybeder. Kimsesiz kalmadıysa da, hayatı pek çoklarınınkinden meşakkatli geçer. Okula devam edemez, çalışmak,

işten işe koşturmak zorunda kalır. 'Çocuklar İnsandır' kitabının son kahramanı Muhterem Yoğuntaş gibi, her şeye rağmen var olur. Olmaması için tüm bahaneler hazırken dev bir yazar olur; tıpkı kayanın üstündeki ince çatlağın içinden büyüyen ulu bir ağaç gibi.

“Ben çocukları çok severim. Onları anlamaya çalışırım sevmekten daha çok,” der kitabın başında Yaşar Kemal. Anlamaya çalışırken o kadar çok onlardandır ki, çocuklardan biri “Ben, Selim, Ali hepimiz aynı demirden yapılmışız... sen de öyle” deyiverir. O da dışarıdan bir gözmüş gibi değil, arkadaşlarıymış gibi onlara kızar, gönül koyar bazen. Okuyan da tıpkı çocuklar gibi anlar Yaşar Kemal'in sahiçiliğini, içtenliğini. Kendi çocuk tarafını inkâr etmeden uçurtma uçuran bu adamdan korkmaz çocuklar, çekinmezler. “Kaç Yaşar Amca, karanlık kavuşuyor!” derler.

Yaşar amca 1970'lerde Florya'dan Sirkeci'ye Kumkapı'dan Dolapdere'ye İstanbul'un sokak çocuklarını yazar kitabında. Gerçeğe karışan rüyalarını, hayallerini bölen kâbuslarını... Umutsuz, fakir, zulüm dolu, kıyıcı bir hayatla doğal bir şeymiş gibi başa çıkma uğraşla-

rımı, korku, açlık ve şiddetin gölgesinde nasıl hâlâ çocuk olduklarını yazar. Yatacak yer için zorla para bulan Zilo'nun bin bir zahmetle, kelle koltukta trende uyuklayanlardan “söğüşlediği” paralarla bir kucak dolusu ay çekirdeği alıp çitlediğini yazıp, sizi onun çocukluğuna uyandırır. Tek hayali, içine bir yatak ve gece lambası sığdırabileceği bir oda olan Zilocuğun yaptığı en büyük vurgunun yarı parasıyla Yeni Cami önünde kuşyemi satan, kendinden küçük, zavallı bir kızdan haftalarca yem aldığı yazar. Zilocuğun bu suç dolu dünyada, kendisinin görmediği şefkati başkasına esirgmeden nasıl gösterdiğini anlatıp, sizi vicdanınızla baş başa bırakır.

Bu çocuklar “devrimi bekliyorlar”, çocukların büyüklerle eşit olacağı düzeni getirecek devrimi. Aslında insan yerine konulacakları günün hasretini çekiyorlar. Öyle umutsuzlar ki, ancak her şey kökünden değişirse düzelebilir hayatları.

Sokaklar hâlâ kaçak, evsiz, kimsesiz çocuklarla dolu. Yanlarından geçerken kimi zaman acıdığımız, kimi zaman görmemek için başımızı çevirdiğimiz, bakamadığımız kayıp çocuklarla. Geceleri tenhalarda birkaçını bir arada gördü-

ğümüzde adımlarımızı sıklaştırdığımız “tinerci, gaspçı, yankesicilerle”, ayakta kalabilmek için birbirlerine tutunup kurdukları çetelerle dolu. Bazen aç kalmamak, bazen oyuncak alabilmek için çalan, çoğu zaman başka çareleri kalmadığı için suç işleyen çocuklarla.

Her zaman zordur ama *Çocuklar İnsandır* kitabını okuduktan sonra o çocuklardan bakışlarınızı çevirmeniz daha zor olacak. Bir yankesici çocuğun polis tarafından yakalandığını gördüğünüzde “oh olsun” diyemeyeceksiniz. Kenarda köşede tiner koklayan çocuklar için kendinizi biraz daha fazla suçlayacaksınız. Öyle ya, onlar da bizim çocuklarımız kadar çocuk, hepimiz gibi insan. Peki ama karanlık kavuşunca kaçtıkları yer neresi?

Çocuklar İnsandır kitabı için “Çok güzel bir roman yazsaydım bu kadar sevmezdim” der Yaşar Kemal. Vasiyet olarak aldığımız sözleri de bu cümleleriyle aynı anlamdadır: “*Benim kitaplarımı okuyanlar yoksullarla birlik olsunlar, yoksulluk bütün insanlığın utancıdır. Benim kitaplarımı okuyanlar cümle kötülüklerden arınsınlar. Aşağılamaya da, sömürüye de karşı olsunlar.*”

Yaşar Kemal'in hayal ettiği dünya için, dünyayı kurtaracak güzellik için, bir insanı sevmekle başlayacaksa her şey, bir çocuğu... bu kitabı mutlaka okuyun.

BİLGE YAĞMURLU

@byagmurlu